

NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Høring om sentrale tema for ny kvotemelding

Vi viser til høring om sentrale temaer for en ny kvotemelding, deres ref. 22/5147-1, av 06.07.2022.

Vardø kommunes målsettinger med fiskeripolitikken

Innledningsvis vil vi understreke vår kommunes målsettinger med fiskeripolitikken; En bærekraftig høsting av ressursene, stor aktivitet i lokal kystflåte, og flest mulig helårige arbeidsplasser i en lønnsom lokal sjømatindustri. Dette vil gi størst mulig ringvirkninger i lokalsamfunn og næringsliv og størst mulig lokal verdiskaping.

Bakgrunn

Vi viser til Riksrevisjonens rapport som konkluderer med at de samlede regelendringene i perioden 2004-2018 har bidratt til en negativ utvikling for fiskeriaktiviteten i flere kystsamfunn. Etablerte fiskeripolitiske målsetninger og prinsipper er blitt utfordret ved at eierskapet til fartøy med kvoter er konsentrert på færre hender og kommuner, og fartøyene er færre og større. Dette utarmer råstoffgrunnlaget for verdiskaping i mange fiskerisamfunn i strid med fiskerilovgivningens kystpolitiske formål om sysselsetting og bosetting.

Tallenes tale for utviklingen i hvitfisknæringen de siste 20 årene er klar. Kort oppsummert er utviklingstrekkene i norsk hvitfisknæring:

- Eksportverdiene av norsk hvitfisk går ned når man justerer for KPI og valutakurs.
- Klimagassutslippene fra norske fiskefartøy går kraftig opp.
- Andel av fiskelandingene fra fartøy over 28m øker dramatisk.
- Andel fryst råstoff øker dramatisk.
- Andel notfanget fisk øker dramatisk, med lavere kvalitet enn krok og garnfanget fisk.
- Det blir færre arbeidsplasser i sjømatnæringen i Finnmark.
- Industriledet i næringen tjener ikke penger.

Vår kommune er hardt rammet av utviklingen. Det skapes for få helårige arbeidsplasser i sjømatindustrien, vi opplever stor innpendling og sesongarbeid, og vi oppnår ikke den positive befolkningsutviklingen som vi kunne hatt.

Forutsetninger for endret utvikling

For å endre utviklingen, og for å oppnå nevnte målsettinger med fiskeripolitikken og skape lønnsomme og bærekraftige fiskerisamfunn, er det påkrevd med endringer.

Norsk fiskeri er i hovedsak et fiskeri på gyteklar fisk som på sin vandring fra Barentshavet kommer inn til kysten lengst nord og som så siger videre langs kysten til gyteplassene tett inne ved land og inne på fjordene. I gytetiden er det god tilgang på råstoff til industrien. Men etter hvert trengte man større fiskebåter som kunne hente fisken hele året også når fisken var lenger ute til havs.

I utgangspunktet ble betegnelsen «varierte flåte» brukt for å satse på havgående flåte. Kystflåten var bygd for et «hjemme fiske». En variert flåte skulle sørge for råstoff i vintermånedene og når fisken står ute i det sentrale Barentshavet.

Nå er råstoff fra havfiskeflåten nesten blitt helt borte for fiskeindustrien her nord. Det har skjedd samtidig som den største flåten har tilegnet seg en stadig større andel av norsk totalkvote. Dette rammer industrien i Finnmark svært hardt. Først ved at den får et mindre kvantum fra kystflåten i sesongene, og så ved at tråleråstoff og råstoff fra havfiskeflåten og store fartøy for øvrig rundfrysas om bord og sendes til utlandet for videreforedling.

En moderne banklineflåte vil kunne sikre helårlig sysselsetting med fisk fra fiskebankene lenger ute. Om en større andel av trålkvotene hadde blitt fisket av kystflåten med krok og garn, ville det gitt utrolig store gevinster i form av mindre utslipp av CO₂, bedre sysselsetting både i industri, men også i flåteleddet.

Situasjonen kan bare bedres gjennom en endret kvotepolitikk.

- Kystflåten som fanger kvalitetsfisk med krok og garn må få økt andel av kvotene.
- En betydelig større andel av kvotene må leveres fersk.
- En betydelig større andel av kvotene må leveres jevnt over året.
- De lokalsamfunn som opprinnelig ble tildelt leveringspliktig trålkvoter, og som i dag ikke får disse leveransene, må kompenseres gjennom at leveringspliktige trålkvoter omgjøres til distriktskvoter/kommunekvoter.

Disse endringene vil skape flere helårlige arbeidsplasser i hvitfiskindustrien, og samtidig betydelig redusere klimagassutslippene fra hvitfisknæringen.

Om høringsnotatene/Stortingsmeldingen

Det er et rimelig krav at den stortingsmeldingen som skal bli resultatet av høringen, tilfredsstiller de fiskeripolitiske målene som er nedfelt i Havressursloven og Deltakerloven. Stortingsmeldingen må altså tilfredsstille **Havressursloven** krav om

- a) at retten til de viltlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Norge
- b) å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og
- c) å medverke til å sikre sysselsetting og busetting i kystsamfunna.

Og hvordan retten til å delta i fisket skal sikres etter **Deltakerlovens** formål

- a) tilpasse fiskeflåten fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de marine ressurser,
- b) øke lønnsomheten og verdiskapingen i næringen og gjennom dette trygge bosetting og arbeidsplasser i kystdistriktene, og
- c) legge til rette for at høstingen av de marine ressurser fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode.

En ny kvotemelding må derfor sørge for at de ovennevnte målsettinger og føringer kan oppnås.

Vardø kommunes høringsinnspill nedenfor, sørger for at de ovennevnte forutsetningene kan oppnås.

Vedr. Høringsnotat 1 om den minste kystflåten (samfiske, strukturering, sammenslåing i gruppa under 11 meter):

Regelendringene, nevnt innledningsvis, i de større fartøygruppene har vært uheldig for små samfunn. Strukturering for fartøy under 11 m kan virke tilsvarende negativt, med sentralisering av kvoter over tid, hvor prisen på kvotene stiger, og dertil vanskeligere for nye og komme inn i næringen. Dersom for mange fartøyer tas ut av fisket kan industrien miste råstoff som følge av at fangsttinningsatsen på andre arter enn torsk og kongekrabbe går ned som følge av at det er færre fartøy i fiske, og at de gjenværende fartøyene har mindre tid til å fiske andre arter.

Samtidig virker det ikke rettferdig for næringsutøvere i lukket gruppe under 11 m, at de ikke har mulighet til å strukturere, mens de i grupper over har denne muligheten. Også fiskere i gruppen under 11 m ønsker å skape muligheter for mer effektiv drift.

Mange fartøy under 11 meter er gode kystfartøy som har mulighet til fiske hele året. Men med små kvoter og dyrere fartøy, vil det for mange kunne bli en utfordring å tilby en sikker helårlig arbeidsplass, med bedre lønnsvilkår og sørge for økt rekruttering. Også de små fartøyene må få mulighet til å bli en attraktiv arbeidsplass for ungdom.

Løsningen på dette er at de små fartøyene under 11 m må få større kvoter, se også våre forslag om dette under vedr. høringsnotat 2, 3 og 4. Vi foreslår:

1. Strukturering av fartøy under 11 meter bør unngås.
2. Samfiskeordningen etter opprinnelig modell videreføres.
3. Fartøygruppen under 11 meter må bli tilført betydelig større kvotegrunnlag.

Dersom disse forslag ikke gjennomføres, mener vi at man i en sammenslåingsordning (ID-kvoteordning) er forslag som tjener kysten best. Det bør i en slik ordning være maksimalt to kvoter for hvert fartøy, og man bør også videreføre samfiskeordningen i en slik ordning.

Høringsnotat 2 om gruppeinndeling i kystfiskeflåten og størrelsesbegrensninger:

I utgangspunktet ble betegnelsen «varierte flåte» brukt for å satse på havgående flåte, der den varierte flåten skulle sørge for råstoff i vintermånedene og når fisken sto ute i Barentshavet. Nå er råstoff fra havfiskeflåten nesten blitt helt borte for fiskeindustrien i nord. Det har skjedd samtidig som den store flåten har tilegnet seg en stadig større andel av norsk totalkvote. Dette rammer industrien i Finnmark svært hardt. Først ved at den får et mindre kvantum fra kystflåten i sesongene, og så ved at råstoff fra havfiskeflåten fryses om bord og sendes til utlandet for videreforedling. En moderne banklineflåte vil kunne sikre helårlig sysselsetting med fisk fra fiskebankene lenger ute.

4. Målet om en flåte som er til stede langs hele kysten, og spesielt i fiskeriavhengige samfunn, må være førende for hvilke konklusjoner man lander ned på.
5. Man bør gå over til en ordning der hjemmelslengde erstattes av faktisk lengde, og som samtidig ivaretar mål om bosetting langs kysten.
6. Dette må gjennomføres på en måte som sikrer kvotegrunnlaget for den minste flåten, og samtidig sikrer kvotegrunnlaget for gruppa 11-15 og 15-21, som har stor betydning for fiskeriavhengige samfunn, da en stor andel av råstoff som blir landet til landindustrien kommer fra linefartøy i denne gruppen.

Høringsnotat 3 om fordeling av strukturgevinst fra utløpt tidsbegrensning i strukturkvoteordningen:

Da strukturmeldinga ble behandlet i 2007 ble det sterkt understreket at (struktur)kvotene er fellesskapets eiendom. I hhv 2027 og 2032 faller de tidsavgrensede strukturkvotene tilbake til fellesskapet.

7. Strukturkvotene er nedskrevet, og de tidsavgrensede strukturkvotene bør nå benyttes til å oppfylle viktige fiskeripolitiske målsetninger.
8. Fordelingen av strukturkvotene som opprinnelig var øremerket kystfiskeflåten, men som nå i stor grad er blitt omfordelt til store fartøy frikoblet fra de fiskeriavhengige landingskommuner, må kanaliseres til fartøytyper som sikrer verdiskaping i de fiskeriavhengige kommunene.
9. Strukturkvoter må tilbake til gruppen de ble hentet ifra, blant annet for å sikre kvotegrunnlaget for kystflåte mellom 11-15 og 15-21, som har stor betydning for fiskeriavhengige samfunn, da en stor andel av råstoff som blir landet til landindustrien kommer fra linefartøy i denne gruppen.
10. Det må settes av tilleggskvoter som sikrer helårige arbeidsplasser i fiskeindustrien – for eksempel tilleggskvoter som anvendes til sesongutjevning av foredling på landanleggene – til bærekraftig fiske i lavsesongene, som for eksempel å styrke ferskfiskordningen.
11. I tillegg bør noe av de strukturkvotene som utløper brukes til å styrke kystfiskekvoten.
12. Noe av gevinsten må styrke kvotegrunnlaget for båter under 11 meter.

Vedr. strukturkvotene for trålere med leveringsforpliktelse.

13. Strukturkvotene for trålere med leveringsforpliktelse må tilfalle de lokalsamfunn som opprinnelig hadde trålkvoter med leveringsforpliktelse.
14. De leveringspliktige trålerkvotene fordeles til kommuner som distrikts- og kommunekvote.
15. Leveringspliktige trålkvoter tilbakeføres til kystflåten, som faktisk lander fisk for verdiskaping i de kommuner som har leveringspliktige trålkvoter.
16. Det etableres ordninger som skaper aktivitet på land, for eksempel gjennom krav om garn og linedrift på sommer og høst. (I vintersesongen er det allerede nok råstoff til landindustrien).

Høringsnotat 4 om kvotefordeling av torsk.

17. Nytildeling av fiskerettigheter og kvoter må skje til kommuner og rederier, nært der fiskeriene foregår, og i befolkningsmessig utsatte kommuner.
18. Kystflåten bør få en større andel av kvotene, av hensyn til klima, miljø, og lokal verdiskaping.
19. Kvotegrunnlaget for åpen gruppe må styrkes og økes fra 6 prosent til en høyere andel. Avsetninga til åpen gruppe tas fra toppen (slik at havfiskeflåten også bidrar), uten at man i etterkant trekker kvantum fra kystfiskeflåten.

Annet

20. Havfiskeflåten og stor kyst fisker små fisk med rundfisktrål/snurrevad helt inn til fjordlinja. Dette er en trussel mot ressursgrunnlaget langs kysten og mot den mindre kystfiskeflåten som blir fortrent fra sine tradisjonelle fiskefelter med betydelige skadevirkninger for de mindre kystsamfunn. For å styrke ressursgrunnlaget, og for å styrke leveransene til sjømatindustrien, bør fartøy over 21 meter som leverer frosset råstoff bør henvises til området utenfor grunnlinja og fartøy over 28 meter utenfor 4 mila sammen med den øvrige havfiskeflåten.

Vår dato
07.10.2022

Vår referanse
22/01924-1

21. Et økende problem er at fiskefartøyenes økende fangstkapasitet ikke er tilpasset fartøyets kapasitet til å sikre fangstens kvalitet ved landing. Dårlig kvalitet på landingstidspunktet begrenser verdiskapingsmulighetene nedover verdikjeden. Problemet kan begrenses ved for eksempel maksimalt tillatte landinger i forhold til godkjent behandlingskapasitet om bord.

Grunnrente

Grunnrente er ofte knyttet opp mot utnyttelse av naturressurser. Grunnrente/ressursrente, er definert som avkastning på arbeid og kapital utover hva som er normalt i andre næringer, basert på utnyttelse av en begrenset naturressurs.

Lønnsomheten i fiskerinæringen har økt betydelig siste 20 år. Fiskerne har fått tilgang på enorme verdier i form av kvoter som de kan kjøpe og selge. Det er derfor grunn for å mene at (deler) av fiskerinæringen kan betale høyere ressursrente. Samtidig kan en grunnrente brukes til å bidra til at landindustrien får større mengder ferskt råstoff over hele året.

22. Vi foreslår derfor at det utredes en modell og innføres grunnrente for havfiskeflåten, for frosset råstoff, og for trålere med leveringsplikt der råstoffet ikke leveres til de opprinnelig tilgodesette kommunene.
23. På linje med at ressursrente fra andre naturressurser går til kommuner som stiller arealer til disposisjon, mener vi at grunnrente fra fiskeriene skal gå til fiskeriavhengige kommuner. Tilsvarende bør også den eksisterende ressursavgiften på fiske gå til fiskeriavhengige kommuner.

Vi ber om at Vardø kommunes høringsinnspill implementeres i ny kvotemelding.

Med hilsen
Vardø kommune

Ørjan Jensen
Ordfører

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever derfor ikke signatur

Vennligst merk all videre korrespondanse som omhandler denne saken med: 22/01924

Likelydende brev sendt til			
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET		Postboks 8090 Dep	0032 OSLO